

دفترچه شماره ۱

آزمون شماره ۱۵

جمعه ۱۴۰۱/۱۱/۲۱

آزمون‌های سراسری کاج

گزینه درسه‌را انتخاب کنید.

سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱

سوالات آزمون

پایه دهم انسانی

دوره دوم متوسطه

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سؤال: ۸۵	مدت پاسخگویی: ۹۰ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	شماره سؤال		مدت پاسخگویی
			از	تا	
۱	ریاضی و آمار ۱	۱۰	۱	۱۰	۱۵ دقیقه
۲	اقتصاد	۱۰	۱۱	۲۰	۱۰ دقیقه
۳	علوم و فنون ادبی ۱	۱۵	۲۱	۳۵	۱۵ دقیقه
۴	زبان عربی (اختصاصی)	۱۰	۳۶	۴۵	۱۰ دقیقه
۵	تاریخ ایران و جهان ۱	۱۰	۴۶	۵۵	۱۰ دقیقه
۶	جغرافیای ایران	۱۰	۵۶	۶۵	۱۰ دقیقه
۷	جامعه‌شناسی ۱	۱۰	۶۶	۷۵	۱۰ دقیقه
۸	منطق	۱۰	۷۶	۸۵	۱۰ دقیقه

۱- اگر $f = \{(x, y) | x, y \in A, x^2 + y^2 = 4\}$ یک تابع باشد، بیشترین تعداد اعضای صحیح مجموعه A کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) بی شمار

۲- اگر f تابعی خطی باشد به طوری که $f(2x-1) + f(2x+1) = x-2$ ، آنگاه $f(2)$ کدام است؟

- (۱) $\frac{1}{2}$ (۲) $-\frac{1}{2}$ (۳) -۱ (۴) ۱

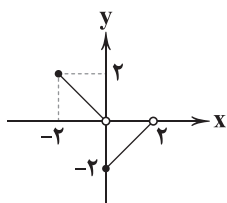
۳- اگر برد تابع $f(x) = \frac{x-|x|}{\sqrt{1-x}}$ برابر با $\{0, 2\}$ باشد و دامنه تابع $\{c\} \cup \{a \leq x < b\}$ باشد، $(a+b+c)$ کدام است؟

- (۱) $\frac{1-\sqrt{5}}{2}$ (۲) $\frac{-1-\sqrt{5}}{2}$ (۳) $\frac{\sqrt{5}}{2}$ (۴) $\frac{-\sqrt{5}}{2}$

۴- اگر دامنه تابع $f(x) = \frac{x^2+1}{x^2+ax+b}$ برابر با $\mathbb{R} - \{\pm 2\}$ باشد، حاصل $\frac{4f(0)}{f(-1)+f(1)}$ کدام است؟

- (۱) $-\frac{4}{3}$ (۲) $-\frac{3}{4}$ (۳) $\frac{4}{3}$ (۴) $\frac{3}{4}$

۵- با توجه به نمودار تابع زیر، کدام گزینه صحیح است؟

(۱) دامنه تابع $\{-2 \leq x \leq 2\}$ است.

(۲) برد تابع $\{-2 \leq y < 2\}$ است.

(۳) $f\left(\frac{1}{2}\right) = -\frac{3}{2}$ می باشد.

(۴) $f\left(-\frac{1}{2}\right) = -\frac{1}{2}$ می باشد.

۶- برد تابع خطی f تنها شامل یک عضو است. اگر این تابع از نقطه $(\frac{1}{2}, 1)$ بگذرد، مساحت محصور بین نمودار تابع f و محورهای مختصات

برای $x < 4$ کدام است؟

- (۱) ۸ (۲) ۲ (۳) ۴ (۴) ۱

۷- تابع خطی $y = ax + b$ از ناحیه چهارم مختصاتی عبور نمی کند. در این صورت کدام گزینه صحیح است؟

- (۱) $a + b \leq 0$ (۲) $a + b > 0$ (۳) $ab > 0$ (۴) $ab \leq 0$

۸- اگر نقطه $(-1, 1)$ روی محور تقارن سهمی $y = x^2 + bx + c$ قرار داشته باشد و بیشترین مقدار تابع برابر با ۲ باشد، این سهمی محور عرض‌ها را در کدام نقطه قطع می‌کند؟

- (۱) صفر (۲) -۲ (۳) ۱ (۴) ۳

۹- سهمی $y = -2x^2 + x + 3$ با رأس S، محور xها را در نقاط A و B قطع می‌کند. مساحت مثلث SAB چقدر است؟

- (۱) $\frac{125}{32}$ (۲) $\frac{25}{32}$ (۳) $\frac{25}{16}$ (۴) $\frac{125}{16}$

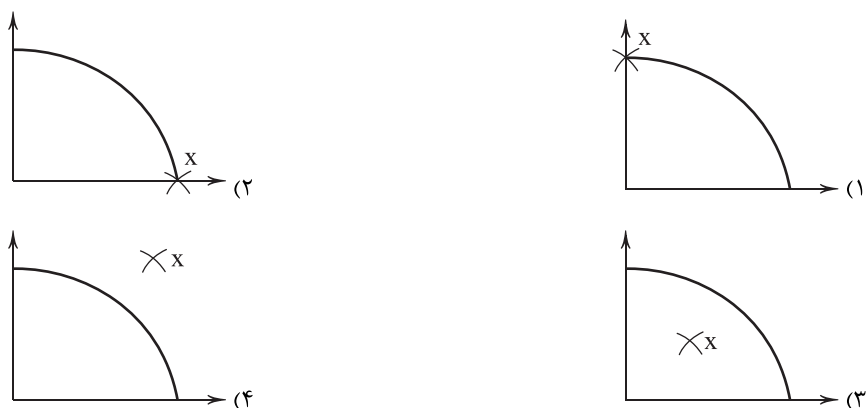
۱۰- کاشی به ابعاد 20×50 در اختیار داریم و می‌خواهیم کاشی‌هایی با طول کوچک‌تر بسازیم به طوری که به ازای هر ۱ واحدی که از طول آن کم می‌شود، ۲ واحد به عرض اضافه شود. با ساختن کاشی‌های جدید، بیشترین مساحت از بین آن‌ها کدام است؟

- (۱) ۱۰۰۰ (۲) ۴۰۰ (۳) ۲۰۰ (۴) ۱۸۰۰

۱۱- کدام گزینه از راه‌های رسیدن به وضعیت استقلال اقتصادی به شمار نمی‌رود؟

- (۱) توجه بیشتر به علم و فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان
  - (۲) فراهم کردن امکان تأمین برخی نیازهای مهم و اساسی در داخل کشور از طریق خلق مزیت‌های بالقوه اقتصادی
  - (۳) فاصله گرفتن از وضعیت تک‌محصولی
  - (۴) تنوع بخشیدن به راه‌های تأمین کالاهای وارداتی یا بازارهای فروش کالاهای صادراتی
- ۱۲- کشوری در دوره‌ای از سال قرار گرفته است که تولیدکنندگان آن مجبور شده‌اند تا حدود یک‌سوم کارکنان خود را اخراج کنند. کدام منحنی مرز امکانات تولید زیر بیانگر وضعیت این کشور است؟

۱۳- کدام گزینه مربوط به مازاد عرضه در بازار نیروی کار است؟

- (۱) مازاد عرضه زمانی رخ می‌دهد که قیمت پایین‌تر از قیمت تعادلی باشد.
- (۲) در این حالت، تعدادی از شرکت‌ها حاضرند دستمزد بیشتری بپردازند.
- (۳) در این حالت، با کاهش قیمت، مقدار عرضه در این بازار افزایش خواهد یافت.
- (۴) برای رسیدن به تعادل، تعداد نیروی کار و عرضه آن‌ها به بازار کم‌تر خواهد شد اما تعداد بیشتری کار پیدا خواهند کرد.

۱۴- کدام گزینه در ارتباط با تاریخچه تجارت بین‌الملل نادرست است؟

- (۱) عامل گسستن از پیمان‌های تجاری و معاهده‌های جهانی، حفاظت از منافع ملی هر کشور است.
- (۲) ایالات متحده برای بار دوم در دهه هفتاد به سیاست‌های حمایت‌گرایانه در مقابل تجارت آزاد روی آورد.
- (۳) پیمان‌های تجاری یاور کشورها در جهت گسترش روابط اقتصادی با کشورهای هم‌نظر در مسائل سیاسی است.
- (۴) سازمان‌های تجاری شکل‌گرفته طی قرن‌های ۱۹ تا ۲۱، فراز و نشیب‌های زیادی را تجربه کردند.

۱۵- در رابطه با بیکاری اصطلاحی می‌توان گفت: .....

- (۱) در دوره‌هایی از سال، برخی کارگران به علت تغییرات آب و هوایی، شغل خود را از دست می‌دهند.
- (۲) این نوع بیکاری ناشی از عدم تطبیق توانایی‌های افراد جویای شغل و انواع شغل‌های موجود است.
- (۳) هنگامی که رکود رخ می‌دهد، شرکت‌ها تولید خود را کاهش می‌دهند و برخی افراد بیکار می‌شوند.
- (۴) شامل افرادی است که بنا به دلایلی، شغل خود را از دست داده‌اند و در جست‌وجوی کار جدید هستند.

۱۶- کدام گزینه به ترتیب پاسخ صحیحی به پرسش‌های زیر می‌دهد؟

الف) کدام یک برای جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانه کشورهای علیه یکدیگر ایجاد شد؟

ب) مشغول بودن به کار در زمینه‌ای غیر از تخصص شخصی فرد باعث می‌شود وی شاغل محسوب ..... .

ج) کدام یک، از اثرات رکود نیست؟

۱) الف: قرارداد گات ب: شود ج: کاهش اشتغال

۲) الف: سازمان تجارت جهانی ب: شود ج: تغییر در رویه‌های صنعتی و فناوری‌ها

۳) الف: بانک جهانی ب: نشود ج: تغییر در رویه‌های صنعتی و فناوری‌ها

۴) الف: نفتا ب: نشود ج: کاهش اشتغال

۱۷- جدول زیر، میزان تولید دو کالا در صورت تمرکز بر روی یک مورد از این دو است. اگر کشورهای A، B و C هر دو کالا را به یک قیمت و با

عوامل تولید یکسان تولید کنند، آن‌گاه کدام گزینه درست است؟

۱) کشور C باید خودرو و موتور را به ترتیب از کشورهای B و A وارد کند.

۲) کشور B باید هر دو کالا را در کشور خود تولید کند تا استقلال اقتصادی را حفظ کند.

۳) کشور A باید موتور را در داخل تولید و ماشین را از کشور B وارد کند.

۴) کشورهای B و C باید موتور را از کشور A به کشور خود وارد کنند.

کشور	کالا	خودرو	موتور
A		۶۵	۱۳۵
B		۹۵	۱۱۰
C		۷۰	۹۵

۱۸- کدام عبارتهای زیر از راه‌حل‌های دولت برای حل مسئله بیکاری و فقر نیست؟

الف) حمایت از شرکتهای تولیدی و مبارزه با فساد جهت کاهش فقر و بیکاری در کشور

ب) پرداخت وام‌های بلاعوض به خانوارهای مستمند و فقیر

ج) مبارزه با اختلال‌ها و بی‌ثباتی‌ها در بازارهای انرژی جهان و بحران‌های زیست‌محیطی

د) کاهش دشواری‌های افزودن خط تولید

ه) ایجاد ثبات در قانون‌گذاری‌ها

۱) الف - ب   ۲) ب - ج   ۳) الف - د - ه   ۴) ج - د - ه

۱۹- کدام گزینه به ترتیب پاسخ درستی به دو پرسش زیر می‌دهد؟

الف) روش کلی در محاسبه میزان فقر، کدام است؟

ب) هدررفت منابع ناشی از کدام یک است؟

۱) الف: مقایسه نیاز خانوار با میزان توانمندی آن‌ها برای دستیابی به آن ب: عدم رعایت اصول مزیت نسبی و مطلق

۲) الف: بررسی میزان بیکاری و اثرات آن بر رفاه ب: عدم رعایت اصول مزیت نسبی و مطلق

۳) الف: مقایسه نیاز خانوار با میزان توانمندی آن‌ها برای دستیابی به آن ب: وابستگی و نداشتن استقلال اقتصادی

۴) الف: بررسی میزان بیکاری و اثرات آن بر رفاه ب: وابستگی و نداشتن استقلال اقتصادی

۲۰- کدام گزینه به ترتیب درست (ص) یا نادرست (غ) بودن عبارتهای زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

الف) وقتی اقتصادی منابع فعال دارد، نیازی به انتقال منابع از تولید یک کالا به کالای دیگری نیست.

ب) برخی افراد به دلیل نیاز به بیمه بیکاری ممکن است در مورد وضعیت شغلی خود با صداقت برخورد نکنند.

ج) کشورها باید وابستگی در تأمین کالاهای راهبردی و ضروری مثل دارو را به خارج کم کنند.

د) تجارت جهانی موجب رقابت مصرف‌کنندگان با یکدیگر و تلاش بیشتر برای تهیه کالاهای مناسب‌تر می‌شود.

۱) غ - ص - ص - غ   ۲) غ - ص - ص - ص   ۳) ص - غ - غ - غ   ۴) ص - غ - غ - ص

علوم و فنون ادبی

DriQ.com

۲۱- همه موارد زیر از «ویژگی‌های فکری» سبک خراسانی است، به جز .....

- (۱) شعر، واقع‌گراست و توصیفات، عمدتاً طبیعی، ساده، محسوس و عینی است.
- (۲) بخشی از واژگان در مقایسه با زبان امروز، کهنه و مهجور است.
- (۳) اشعار پندآموز و اندرزگونه این دوره، ساده است و جنبه عملی و دستوری دارد.
- (۴) روح حماسه بر ادبیات این دوره حاکم است.

۲۲- کدام گزینه از شباهت‌های نثرهای «قابوس‌نامه» و «سیاست‌نامه» محسوب نمی‌شود؟

- (۱) به کار گرفتن جمله‌های طولانی
- (۲) ذکر جملات معروف، ضرب‌المثل‌ها یا اشعار زبان عربی در میان کلام
- (۳) حذف کردن فعل به قرینه
- (۴) ایجاز و اختصار در لفظ و معنا

۲۳- نوع و معنی «را» در عبارت «چهاردهم صفر را به شهر سراب رسیدم.» همانند کدام گزینه است؟

- (۱) رمضان رفت و رهی دور گرفت اندر بر
- (۲) اگر شب رسی، روز را بازگرد
- (۳) حرف بی‌جا غافلان را غوطه در خون می‌دهد
- (۴) اسباب زندگی همه دام تحیر است

۲۴- کدام گزینه از شاخه‌های فرعی «شعر خراسانی» برحسب زمان نیست؟

- (۱) سامانی
- (۲) ترکستانی
- (۳) غزنوی
- (۴) سلجوقی

۲۵- کدام یک از آثار، از نظر مختصات سبکی به ویژگی‌های متن زیر، نزدیک است؟

«و چون ابرهه را چشم بر عبدالمطلب افتاد، حالی حرمت او را از تخت فرو آمد و بنشست با عبدالمطلب، و او را گفت که: یا پیر! حاجت خواه. ابرهه چنان دانست که او حاجت خانه خواهد خواست، و به دلش اندر بود که اگر حاجت خانه خواهد، بدو بخشد. پس عبدالمطلب گفت که دوپست اشتر از آن من بیاورده‌اند، بفرمای تا اشتران من باز دهند.»

- (۱) تاریخ بیهقی
- (۲) کشف‌المحجوب
- (۳) التفهیم
- (۴) قابوس‌نامه

۲۶- نوع معشوق «زمینی یا آسمانی» در کدام گزینه متفاوت است؟

- (۱) آن‌که نماند به هیچ خلق خدای است
- (۲) زلف تو را جیم که کرد؟ آن‌که او
- (۳) نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم ننگی
- (۴) دوش باری چه سخن گفتم با تو صنما

۲۷- سال‌های رواج هر یک از سبک‌های شعر فارسی، در کدام گزینه به درستی نیامده است؟

- (۱) عراقی (قرن ششم تا دهم)
- (۲) هندی (قرن دهم تا سیزدهم)
- (۳) خراسانی (از آغاز تا قرن ششم)
- (۴) بازگشت (در طول قرن چهاردهم)

۲۸- «روح شادی و نشاط و خوش‌باشی» در کدام گزینه محسوس نیست؟

- (۱) شاد زی با سیاه‌چشمان، شاد
(۲) رفت آن‌که رفت و آمد آتک آمد
(۳) سماع و باده‌گلگون و لعبان چو ماه
(۴) هم‌چو نرگس بگشا چشم و بین کاندرا خاک
که جهان نیست جز فسانه و باد
بود آن‌که بود، خیره چه غم داری؟
اگر فرشته ببیند در اوفتد در چاه
چند روی چو گل و قامت چون شمشاد است

۲۹- در همهٔ گزینه‌ها «سجع متوازی» به کار رفته است، به جز .....

- (۱) پس در این میدان مرد باش و در محنت او فرد باش.
(۲) ملک، بی‌دین باطل است و دین، بی‌ملک ضایع.
(۳) زلف محبت را شانهم و زرع مودت را دانه‌ام.
(۴) منت خدای را عزوجل که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت.

۳۰- کدام عبارت «مسجع» است؟

- (۱) دیار مشرق و مغرب به چه گرفتی که ملوک پیشین، خزان و عمر و ملک و لشکر بیش از این داشتند و ایشان را چنین فتحی میسر نشده است؟
(۲) از این سخن که شنیدی دل، تنگ مدار که در این روزها دزدی به صورت درویشان برآمده، خود را در سلک صحبت ما منتظم کرد.
(۳) یکی را از ملوک عرب، حدیث مجنون و لیلی و شورش حال او بگفتند که با کمال فضل و بلاغت، سر در بیابان نهاده است و زمام عقل از دست داده است.
(۴) دزدی به خانهٔ پارسایی درآمد. چندان که جست، چیزی نیافت. دلتنگ شد. پارسا خبر شد، گلیمی که بر آن خفته بود در راه دزد انداخت تا محروم نشود.

۳۱- در همهٔ عبارتها ارزش موسیقایی «سجع» یکسان است، به جز .....

- (۱) جوابش نگفتم و سر از زانوی تعبّد برنگرفتم.
(۲) دو برادر، یکی خدمت سلطان کردی و دیگر به زور بازو نان خوردی.
(۳) دامن از کجا آرم؟ که جامه ندارم!
(۴) تنگ‌دستان را سیم و زر دادی و مسافران را سفره نهادی.

۳۲- کدام گزینه فضاهای خالی عبارت زیر را به گونه‌ای پر می‌کند که «سجع مطرف» پدید بیاید؟

«جوانمرد که بخورد و ..... ، به از عابد که روزه دارد و .....

- (۱) بدهد - بنهد (۲) سپاس گزارد - بیازارد (۳) ببخشد - نبخشد (۴) بخشید - نخسید

۳۳- کدام گزینه با بیت زیر، تناسب معنایی کم‌تری دارد؟

- «مرا بسود و فروریخت هر چه دندان بود»
(۱) از جوانی نیست غیر از داغ حسرت در دلم
(۲) مخسب آسوده ای برنا، که اندر نوبت پیری
(۳) الفت پیری و نسیان جوانی بین که دیگر
(۴) جوانی نکو دار کاین مرغ زیبا
نبود دندان، لا بل چراغ تابان بود»
نقش پایی چند از آن طاووس زرین‌بال ماند
به حسرت یاد خواهی کرد ایام جوانی را
خود نمی‌دانم که پیری دوست دارم یا جوانی
نماند در ایمن خانهٔ استخوانی

۳۴- کدام گزینه با بیت‌های زیر، تناسب معنایی بیشتری دارد؟

- «مهتری گر به کام شیر در، است
یا بزرگی و عزّ و نعمت و جاه
از عالم پرشور مجو گوهر راحت
خطر در آب زیرِ کاه، بیش از بحر می‌باشد
همّت بلند دار که نزد خدا و خلق
تو در خوف از خودی، از خود چو رستی
- شو خطر کن ز کام شیر، بجوی
یا چو مردانّت، مرگ رویاروی»
کاین بحر به جز موج خطر، هیچ ندارد
من از همواری این خلق ناهموار می‌ترسم
باشد به قدر همّت تو، اعتبار تو
از آن پس کام شیران مأمّن توست

۳۵- کدام گزینه با عبارت «الهی اگر بهشت، چون چشم و چراغ است، بی‌دیدار تو، درد و داغ است.»، تناسب معنایی ندارد؟

- (۱) آن، بهشت آید به کارش کز تو افتاده است دور
(۲) اگر تو روی نخواستی نمود روز قیامت
(۳) هر زاهد خشکی چه سزاوار بهشت است؟
(۴) طوبی و سدره گر به قیامت به من دهند
- من تو را دارم چه کار آید مرا دیگر بهشت؟
به دوزخم بر از این ره، که من نه مرد بهشتم
شایسته آتش شمر آن‌ها که خسان‌اند
یکجا فدای قامت رعنا کنم تو را

■ عین الأنسب في الجواب للترجمة أو المفهوم أو المفردات أو الحوار (۴۲ - ۳۶):

۳۶- «تعايشوا مع بعضكم تعايشاً سلمياً مع احتفاظ كل منكم بعقائده و لا نفرقوا في حياتكم الاجتماعية أبداً»:

- (۱) هر يك از شما با حفظ عقیده‌هایش، با يك ديگر رفتار سالم داشته باشید و هرگز در زندگی اجتماعی، پراکنده نشوید.
- (۲) هر يك از شما با نگاه داشتن عقیده‌های خود با همدیگر هم‌زیستی مسالمت‌آمیز کنید و در زندگی اجتماعی‌تان هرگز پراکنده نشوید.
- (۳) هر يك از ایشان با حفظ عقیده‌هایش با همدیگر هم‌زیستی مسالمت‌آمیز کنند و ابدأ در زندگی اجتماعی درگیر نشوند.
- (۴) هر يك از ما با نگاه داشتن عقاید، با هم‌زیستی مسالمت‌آمیز می‌کنیم و در زندگی اجتماعی خود، هرگز پراکنده نمی‌شویم.

۳۷- «مئات المصابيح الملونة التي ينبعث ضوءها من عيون تلك الأسماك، قد حوّلت ظلام البحر إلى نهار مضيء.»:

- (۱) هزاران چراغ رنگارنگی که نورش از چشمان این ماهی فرستاده شده، تاریکی‌های دریا را به روزی روشن تبدیل کرده است.
- (۲) صدها چراغ روشنی که نورش از چشم آن ماهی‌ها فرستاده می‌شود، تاریکی اقیانوس را به روزی زیبا تبدیل می‌کند.
- (۳) ده‌ها چراغ رنگارنگی که روشنایی‌اش از چشم این ماهی‌ها پدید می‌آید، تاریکی دریا را به روزی روشن تبدیل می‌کند.
- (۴) صدها چراغ رنگارنگی که روشنایی‌اش از چشمان آن ماهی‌ها فرستاده می‌شود، تاریکی دریا را به روزی روشن تبدیل کرده است.

۳۸- «لديها جوال تفرغ بطاريتنه بعد ستّ ساعات فتبحث عن سبب نقصه و ما عندها نقود كافية لتشتري جوالاً أفضل.»:

- (۱) تلفن همراهی دارد که باتری آن پس از هشت ساعت پر می‌شود؛ پس به دنبال نقصش است و پول کافی دارد تا تلفن همراه دیگری بخرد.
- (۲) تلفن همراهی دارد که باتری‌اش پس از شش ساعت خالی می‌شود؛ پس به دنبال دلیل نقص آن است و پول کافی ندارد که تلفن همراه بهتری بخرد.
- (۳) رایانه همراهی دارم که پس از شش ساعت باتری خالی می‌کند؛ پس به دنبال سبب نقص آن هستم و پول کافی ندارم که رایانه همراه بهتری بخرم.
- (۴) رایانه همراهی دارد که پس از هشت ساعت، باتری‌اش خالی می‌شود؛ پس به دنبال سبب نقصش است و پول کافی دارد که رایانه همراه دیگری بخرد.

۳۹- عین الخطأ:

- (۱) ربع سگان هذه المحافظة يتكلمون بلغة عربيّة: یک چهارم ساکنان این استان به زبان عربی سخن می‌گویند.
- (۲) أعلم أنّ شعبنا المظلوم لا يقبل أيّ ضغط: بدان، همانا ملت ستم‌دیده ما هیچ فشاری را نمی‌پذیرد.
- (۳) دالّ الطبيب مريضة محزونة على طريقة الاستفادة من الأعشاب الطّبيّة: پزشک بیماری ناراحت را به روش استفاده از گیاهان دارویی آگاه کرد.
- (۴) سيروا في هذه الحديقة الكبيرة و لكن لا تقتربوا من تلك الشجرة: در این باغ بزرگ بگردید ولی به آن درخت نزدیک نشوید.

۴۰- ميّز الأقرب من المفهوم: «كلّ حزب بما لديهم فرحون»

- (۱) شنیدم ز دانای فرهنگ دوست / که زی هر کسی آیین شهرش نکوست
- (۲) بیا تا به شادی دهیم و خوریم / چو گاه گذشتن بُود بگذریم
- (۳) گر شادی وصال تو یک دم نمی‌رسد / شادم که جز غمت به دلم غم نمی‌رسد
- (۴) تا توانی دلی به دست آور / دل شکستن هنر نمی‌باشد

۴۱- عین الصحيح في المترادف أو المتضاد:

- (۱) إبتعد ≠ بَعَد
- (۲) إستطاع = عَجَز
- (۳) الإساءة = الإحسان
- (۴) القائم ≠ الجالس

۴۲- ميّز الجواب المناسب لهذا السؤال: «ما هذه الحبوب؟»

- (۱) ليست حبوباً؛ بل سيّارتي.
- (۲) نعم؛ إنّها حبوب.
- (۳) حبوب مهدّئة؛ عندي صداع.
- (۴) حبوب العنب، عندي صداع شديد.

■ ■ عین المناسب في الجواب عن الأسئلة التالية (٤٥ - ٤٣):

٤٣- عین الصحيح عن الأفعال في العبارة التالية: «لا تُفرّقوا بين المسلمين و لا تُسرفوا في الأكل و تعاونوا دائماً.»:

(١) فعل نهى من باب تفعل / فعل نهى من باب إفعال / فعل نهى من باب تفاعل

(٢) فعل مضارع من باب تفعیل / فعل مضارع من باب إفعال / فعل ماضٍ من باب مفاعلة

(٣) فعل نهى من باب تفعل / فعل نهى من باب تفعیل / فعل أمر من باب مفاعلة

(٤) فعل نهى من باب تفعیل / فعل نهى من باب إفعال / فعل أمر من باب تفاعل

٤٤- ما هو الصحيح؟

(١) الفعل المضارع لـ «اختبرتم»: يَخْتَبِرُونَ

(٢) الفعل الأمر لـ «تصادران»: صادرا

(٣) الفعل النهي لـ «تُعَيِّرَنَّ»: لا تُعَيِّرَنَّ

(٤) المصدر لـ «نُبِّتَ»: إثبات

٤٥- ما هو المحل الإعرابيّ الكلمات المعينة في هذه العبارة؟: «التلاميذ مُجتمعونَ أمام باب المدرسة حتّى يَفْتَحَهُ الخادم.»

(١) فاعل - صفة - مفعول

(٢) خبر - صفة - فاعل

(٣) خبر - مضاف إليه - مفعول

(٤) خبر - مضاف إليه - فاعل

۴۶- تا دو قرن پیش، مورخان ایرانی، تاریخ ایران دوره باستان را براساس کدام منابع می نوشتند؟

الف) داستان‌های شاهنامه فردوسی

ب) ترجمه خدای نامه‌های متعلق به دوره ساسانی

ج) نوشته‌های هرودت و سایر مورخان یونانی و رومی عهد باستان

د) سنگ‌نوشته‌هایی برجای مانده از دوره هخامنشیان به زبان ایلامی

۱) الف - ب   ۲) الف - ج   ۳) ب - ج   ۴) ب - د

۴۷- مورخان، کدام منطقه را به حضرت سلیمان منسوب می‌کردند؟

۱) تخت جمشید

۲) پاسارگاد

۳) پرسه پلیس

۴) بیستون

۴۸- موارد زیر به ترتیب چند هزار سال پیش به وقوع پیوستند؟

الف) پیشرفت در ساخت ظروف سفالی

ب) دستیابی به فنون قالب‌گیری مس

ج) به وجود آمدن نخستین شهرها در فلات ایران

۱) ۵ تا ۷ - ۸ - ۷   ۲) ۵ - ۸ - ۸ تا ۵   ۳) ۸ - ۵ - ۷ تا ۵   ۴) ۵ تا ۸ - ۵ - ۸

۴۹- کدام گزینه درباره تمدن ایلام به درستی بیان شده است؟

۱) اطلاعات مکتوبی درباره تاریخ این تمدن وجود ندارد.

۲) در بخش غربی قلمرو خود، پایتختی به نام انشان داشت.

۳) معبد چغازنبیل ستایشگاه خدای پایتخت این تمدن بود.

۴) دوران تاریخی فلات ایران پس از فروپاشی این تمدن آغاز می‌شود.

۵۰- چرا فرمانروایان سومری، پیایی به سرزمین ایلامی‌ها لشکرکشی می‌کردند؟

۱) گسترش قلمرو بین‌النهرین به غرب فلات ایران

۲) نیاز اقتصاد بین‌النهرین به منابع طبیعی و معدنی فلات ایران

۳) جلوگیری از اتحاد حاکمان کوچک و مستقل ایلامی

۴) از بین بردن استقلال ایلامی‌ها و پایه‌گذاری حکومت جدید

۵۱- پایان دادن به حاکمیت آشوریان توسط هخامنشیان، چه نتیجه‌ای در پی داشت؟

۱) دستیابی به قسمت‌های جنوبی فلات ایران یعنی سرزمین پارس (استان فارس کنونی) و نواحی مجاور آن

۲) گسترش قلمرو ماد به شمال بین‌النهرین و بخش‌های وسیعی از آسیای صغیر

۳) بنای شهر هگمتانه یا اکباتان (همدان امروزی) به عنوان مرکز حکومت ماد

۴) تشکیل حکومت محلی کوچکی به مرکزیت انشان در فارس

۵۲- حکومت هخامنشی چگونه تأسیس شد؟

۱) شورش قوم پارس علیه سومین پادشاه ماد

۲) اتحاد کوروش با حکومت بابل علیه مادی‌ها

۳) از میان برداشتن آستیگ توسط کوروش

۴) فتح سرزمین بابل توسط کوروش

۵۳- همسایگی هخامنشیان با دولت - شهرهای یونانی، نتیجه کدام اقدام بود؟

- (۱) کشورگشایی در مناطق غربی فلات ایران
(۲) تصرف آسیای صغیر توسط کوروش
(۳) فتح مسالمت‌آمیز بابل توسط هخامنشیان
(۴) دستیابی به راه‌های ارتباطی با سرزمین‌های دور و نزدیک

۵۴- با فتح کدام سرزمین، قلمرو هخامنشیان به نهایت وسعت و عظمت خود رسید؟

- (۱) با تسلط ایران بر آسیای صغیر و سواحل شرقی دریای اژه
(۲) فتح قسمت‌هایی از غرب و شمال غرب هند
(۳) فتح مسالمت‌آمیز بابل
(۴) فتح مصر

۵۵- چه کسی و با چه منظوری به مناطق دوردستی در شمال دریای سیاه و جنوب روسیه کنونی لشکرکشی کرد؟

- (۱) داریوش یکم به منظور دفع حملات قبایل صحراگرد
(۲) کمبوجیه به منظور دفع شورش اهالی آن منطقه
(۳) کمبوجیه به منظور دفع حملات سکایی‌ها
(۴) داریوش یکم به منظور گسترش قلمرو

۵۶- مهم ترین عوامل ناشی از موقعیت جغرافیایی که بر آب و هوای کشورمان تأثیر می‌گذارد، کدام است؟

(۱) میزان ارتفاع و جهت کوهستان‌ها - دوری و نزدیکی به منابع رطوبتی

(۲) عرض جغرافیایی - قرارگیری در کمربند پرفشار جنب حاره‌ای

(۳) میزان ارتفاع و جهت کوهستان‌ها - قرارگیری در کمربند پرفشار جنب حاره‌ای

(۴) دوری و نزدیکی به دریاها - طول جغرافیایی

۵۷- کدام گزینه، دربارهٔ آب و هوای سواحل جنوبی کشورمان نادرست است؟

(۱) اختلاف شدید دما (۲) میانگین دمای بالای سالیانه (۳) رطوبت نسبی بالا (۴) بارندگی اندک

۵۸- از جمله کشورهایی که با «بحران ریزگردها» مواجه‌اند، کدام است؟

(۱) ایران، عراق و سوریه (۲) ایران، عربستان و امارات (۳) ترکیه، عراق و امارات (۴) ترکیه، عربستان و کویت

۵۹- به ترتیب، بیشترین و کم‌ترین میزان مصرف آب در ایران مربوط به کدام بخش‌ها است؟

(۱) مصارف شهری و روستایی - صنعت (۲) مصارف شهری و روستایی - کشاورزی

(۳) کشاورزی - صنعت (۴) کشاورزی - مصارف شهری و روستایی

۶۰- آب موجود در کشور ما از ..... تأمین می‌شود. در فصول ..... سال، ..... ، آب مورد نیاز بخش‌های مختلف کشور را تأمین می‌نماید.

(۱) ریزش‌های جوی - سرد - ریزش برف و باران به صورت جریان آب رودها

(۲) سفره‌های آب زیرزمینی - گرم - ریزش برف و باران به صورت جریان آب رودها

(۳) سفره‌های آب زیرزمینی - گرم - آب‌های فرورفته در زمین به صورت چشمه و چاه

(۴) ریزش‌های جوی - سرد - آب‌های فرورفته در زمین به صورت چشمه و چاه

۶۱- با توجه به ویژگی‌های رودهای ایران، کدام گزینه نادرست است؟

(۱) سمت شرق کشور ← آبدهی رودها، کم‌تر (۲) اواخر فصل تابستان ← آبدهی رودها، کم‌تر

(۳) اوایل فصل بهار ← آبدهی رودها، کم‌تر (۴) نواحی کوهستانی و مرطوب ← آبدهی رودها، بیشتر

۶۲- منظور از «کانون آبگیر» چیست؟

(۱) محدوده‌ای که با توجه به شکل زمین، آب‌های جاری را به سوی پایین‌ترین نقطهٔ آن هدایت می‌کند.

(۲) محدوده‌ای که بیش از ۵۰۰۰ میلی‌متر در سال بارندگی دارد و ذخیرهٔ برف خود را تا اوایل فصل گرم سال نگه می‌دارد.

(۳) مکان‌هایی در مناطق کوهستانی که سرچشمهٔ رودهای متعددی هستند.

(۴) مساحتی از کشور که آب رودهای آن به دریاهای اطراف می‌ریزد.

۶۳- به ترتیب «حوضهٔ آبریز دریای خزر - حوضهٔ آبریز دریاچهٔ ارومیه - حوضهٔ آبریز فلات مرکزی» جزء کدام دسته از حوضه‌های آبریز هستند؟

(۱) دائمی - موقتی - فصلی (۲) خارجی - داخلی (۳) خارجی - دائمی - داخلی (۴) دائمی - فصلی - خارجی

۶۴- کدام ویژگی دریای عمان، آن را به یک محیط منحصر به فرد مبدل کرده است؟

(۱) تجارت دریایی و وجود منابع نفت و گاز (۲) نزدیکی به اقیانوس هند و وجود بنادر فراوان

(۳) جنس ساحل و عمق مناسب آب (۴) وجود جزایر متعدد و کانال‌های دریانوردی

۶۵- با توجه به انواع دریاچه‌های ایران و ویژگی‌های آن‌ها، کدام عبارت نادرست است؟

(۱) در فصول پربارش وسعت بیشتری می‌یابند ← دریاچهٔ هامون

(۲) آب برخی دریاچه‌های فصلی، شور است ← دریاچهٔ ارومیه

(۳) از جمله دریاچه‌های دائمی که در غرب مریوان واقع شده است ← دریاچهٔ زریبار

(۴) از نظر شرایط آب و هوایی جزء نواحی مرطوب و نیمه مرطوب هستند ← دریاچهٔ فامور

۶۶- به ترتیب، کدام یک از موارد زیر، جزء ارزش‌های باطل می‌باشند و در رابطه با حق و باطل بودن عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و کنش‌ها کدام گزینه درست می‌باشد؟

- (۱) حمایت از مستضعفان و مظلومان - حقانیت و درستی و یا باطل بودن این عقاید و ارزش‌ها یا نوع مواجهه جوامع مختلف با آن‌ها دگرگون نمی‌شود.
- (۲) استکبار و غلبه بر دیگر جوامع - حق و باطل بودن آن‌ها، براساس آگاهی یا جهل، توجه یا بی‌توجهی مردم جهان‌های اجتماعی مختلف نسبت به آن‌ها تعیین نمی‌شود.
- (۳) استکبار و غلبه بر دیگر جوامع - حقانیت و درستی و یا باطل بودن این عقاید و ارزش‌ها، با موافقت یا مخالفت آدمیان تغییر می‌یابد.
- (۴) حمایت از مستضعفان و مظلومان - حق و باطل بودن آن‌ها، براساس آگاهی یا جهل، توجه یا بی‌توجهی مردم جهان‌های اجتماعی مختلف نسبت به آن‌ها تعیین می‌شود.

۶۷- دو ابزار مهم برای شناخت عقاید و ارزش‌ها کدام‌اند و علوم اجتماعی، اگر علم را به معنای تجربی آن محدود نکند، به کدام توانمندی ویژه دست می‌یابد؟ (به ترتیب)

- (۱) علوم مبتنی بر عقل و وحی - می‌تواند درباره حق یا باطل بودن واقعیت‌ها و آرمان‌های جهان‌های اجتماعی داوری کند.
- (۲) عمل به حق و پرهیز از باطل - می‌تواند با ایمان به عقاید و ارزش‌های حقیقی، آن‌ها را به قلمرو آرمانی خود وارد کند.
- (۳) علوم مبتنی بر فنون و روش‌های اجرایی - می‌تواند با ایمان به عقاید و ارزش‌های حقیقی، آن‌ها را به قلمرو آرمانی خود وارد کند.
- (۴) امر به معروف و نهی از منکر - می‌تواند درباره حق یا باطل بودن واقعیت‌ها و آرمان‌های جهان‌های اجتماعی داوری کند.

۶۸- آرمان‌های جهان اجتماعی، در ..... متبلور می‌شود و .....، راهنمای کنش اعضای جهان اجتماعی‌اند و در ارتباط با قلمرو واقعی جهان اجتماعی، عبارت «.....» نمی‌تواند درست باشد.

- (۱) ارزش‌ها - هنجارها - وقتی مردم، مطابق ارزش‌ها عمل کنند، ارزش‌ها به واقعیت تبدیل می‌شوند
- (۲) هنجارها - هنجارها - ارزش‌هایی است که مردم یک جامعه به آن عمل می‌کنند
- (۳) هنجارها - ارزش‌ها - واقعیت‌های هر جهان اجتماعی را می‌توان در پرتو آرمان‌های آن، ارزیابی کرد
- (۴) ارزش‌ها - ارزش‌ها - ارزش‌هایی است که مردم یک جامعه از آن جانبداری می‌کنند

۶۹- تعداد عبارات‌های صحیح را مشخص کنید و کدام گزینه به ترتیب درست (ص) یا نادرست (غ) بودن عبارات‌های زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

- (الف) هر چه شناخت کودکان از موقعیت خود و دیگران بیشتر می‌شود، قضاوت آن‌ها تغییر می‌کند.
- (ب) ما در شکل‌گیری بعضی ویژگی‌های هویتی مانند مکان و زمان تولد خود، نقش و سهم بسیاری داریم.
- (ج) هویت با نوعی احساس مثبت یا منفی همراه است و افراد در موقعیت‌های گوناگون، با پرسش «کیستی؟» مواجه می‌شوند.
- (د) در جهان معنوی اسلام، انسان به عنوان خلیفه خداوند، مجاز است هر نوع دخل و تصرفی را در طبیعت انجام دهد.

(۱) ۲-غ - ص - ص (۲) ۳-ص - غ - ص (۳) ۲-ص - غ - ص (۴) ۳-غ - ص - ص - ص

۷۰- به بخشی از ویژگی‌های خود که آن را نمی‌شناسیم و به آن واقف نیستیم، ..... می‌گویید و وجود نظریات متفاوت درباره هویت، نشانه این است که ..... از دیرباز درباره غفلت و فراموشی انسان‌ها از خویش‌تن، سخن گفته‌اند.

- (۱) هویت متغیر - هویت فردی جهان اجتماعی با هر نوع هویت اجتماعی، نمی‌تواند سازگار و متناسب باشد - انسان‌شناسان
- (۲) هویت پنهان - امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد - پیامبران و اولیای الهی
- (۳) هویت ثابت - مطابق دیدگاه جامعه‌شناسان و انسان‌شناسان، مباحث گسترده‌ای درباره هویت وجود دارد - فیلسوفان
- (۴) هویت آگاهانه - هر جهان اجتماعی با نوع خاصی از هویت اخلاقی سازگار است - روان‌شناسان و روان‌کاوان

۷۱- کدام گزینه با جمله زیر از امام صادق (ع)، سازگار و متناسب است؟

«برای هر کاری که نیت و اراده آدمی در انجام آن قوی باشد، بدن دچار ضعف و ناتوانی نمی‌شود.»

- (۱) وجود هیجانات منفی و نداشتن انگیزه قوی، به ضعف اعصاب و ناراحتی‌های گوارشی منجر می‌شود.
- (۲) کاهش قند خون و کمبود آهن و کم‌خونی می‌تواند موجب افسردگی شود.
- (۳) یک انسان باتقوا، جهانی را تغییر می‌دهد و می‌تواند مسیر تاریخ جهان را عوض کند.
- (۴) ترشح بیش از اندازه غده تیروئید، موجب عصبانی شدن انسان می‌شود.

۷۲- کدام گزینه به ترتیب با مفاهیم «اقناع»، «جامعه‌پذیری» و «کنترل اجتماعی» ارتباط دارد؟

- (۱) به واسطه آن، فرهنگ در افراد درونی می‌شود - فعالیت‌هایی برای پذیرش فرهنگ جامعه - هر چه قدرت آن بیشتر باشد، افراد کنش‌ها و اعمال متناسب با آن فرهنگ را بهتر انجام می‌دهند.
- (۲) شیوه غیررسمی آن، نتایج عمیق‌تری دارد - به رسمیت شناختن فرد به عنوان یکی از اعضای خود - فعالیت‌هایی برای پذیرش فرهنگ جامعه
- (۳) در فرهنگ‌هایی که ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند، قدرت آن بیشتر است - مسیر شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد - فعالیت‌هایی که برای انطباق افراد با انتظارات جامعه انجام می‌گیرد.
- (۴) به عمل افراد مطابق ارزش‌ها، پاداش می‌دهد - فرآیند مشارکت فرد در زندگی اجتماعی - منطقی و سازگارتر بودن با فطرت آدمیان

۷۳- پاسخ هر یک از پرسش‌های زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- چرا جهان اجتماعی، اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه زندگی خود را به افراد آموزش می‌دهد؟
- کدام پدیده، دارای آثار فردی و اجتماعی و نتایج معنوی و دنیوی بسیاری است؟
- به فرآیندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند، چه می‌گویند؟
- به کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هستند، چه می‌گویند؟

(۱) برای کنترل اجتماعی - تبلیغ و اقناع - کنترل اجتماعی - کزروی اجتماعی

(۲) برای بقا و تداوم - امر به معروف و نهی از منکر - جامعه‌پذیری - کزروی اجتماعی

(۳) برای کنترل اجتماعی - جامعه‌پذیری - جامعه‌پذیری - آسیب‌های اجتماعی

(۴) برای بقا و تداوم - کنترل اجتماعی - کنترل اجتماعی - آسیب‌های اجتماعی

۷۴- جهان اجتماعی پس از تولد هر فرد، بخشی از ..... او را تعیین می‌کند و برای ..... اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه زندگی خود را به فرد

آموزش می‌دهد و فرد، اولین و مهم‌ترین آشنایی‌ها را در ..... پیدا می‌کند که دلیل اهمیت آن، ..... است که در آن جا می‌بیند.

(۱) ارزش اجتماعی - بقا و تداوم - خانواده - شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد

(۲) موقعیت اجتماعی - تبلیغ و اقناع - مدرسه - آموزش‌های اساسی و ماندگاری

(۳) هنجار اجتماعی - تبلیغ و اقناع - مدرسه - شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد

(۴) هویت اجتماعی - بقا و تداوم - خانواده - آموزش‌های اساسی و ماندگاری

۷۵- به ترتیب، در جهان اسلام، کدام‌یک از موارد زیر، در فرآیندهای جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی نقش مهمی دارد و در ارتباط با مفهوم اقناع،

کدام‌یک از عبارات‌های زیر، درست نیست؟

(۱) تبلیغ و اقناع - ترویج عقاید و ارزش‌های یک جهان اجتماعی که افراد برای پذیرش آن‌ها قانع شوند.

(۲) تنبیه و مجازات - هر چه قدرت آن در یک فرهنگ بیشتر باشد، افراد کنش‌ها و اعمال متناسب با آن فرهنگ را بهتر انجام می‌دهند.

(۳) امر به معروف و نهی از منکر - هر جهان اجتماعی، افرادی را که مطابق با ارزش‌ها و قواعدش عمل کنند، پاداش می‌دهد و تشویق می‌کند.

(۴) تشویق و پاداش - فرهنگ‌هایی که ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند و با فطرت آدمیان سازگارترند، از چنین قدرتی برخوردار هستند.

۷۶- کدام گزینه در بیان تفاوت‌ها و شباهت‌های استدلال‌های استقرایی و قیاسی نادرست است؟

- (۱) در استدلال‌های قیاسی، برعکس استدلال‌های استقرایی، مقدمات از نتیجه استدلال حمایت کامل می‌کنند.
- (۲) در استدلال‌های قیاسی، همانند استدلال‌های استقرایی، از مقدمات برای رسیدن به نتیجه استفاده می‌شود.
- (۳) در استدلال‌های قیاسی، برعکس استدلال‌های استقرایی، مقدمات استدلال محتوای قطعی و یقینی دارند.
- (۴) در استدلال‌های قیاسی، همانند استدلال‌های استقرایی، حداقل از دو تصدیق در اجزای استدلال استفاده شده است.

۷۷- کدام گزینه، یک استقرای تمثیلی است؟

- (۱) خفاش مانند کلاغ نوعی پرنده سیاه‌رنگ و کوچک است.
- (۲) انگلیس مانند آمریکا در جام جهانی فوتبال حضور داشت.
- (۳) هفته اخیر در ایران باران نبارید، فردا هم باران نمی‌بارد.
- (۴) علی گیتاریست خوبی است، پس سه‌تار هم خوب می‌نوازد.

۷۸- نوع استدلال در کدام گزینه متفاوت است؟

- (۱) آن فرد هر وقت به مغازه می‌آید، اتفاق بدی می‌افتد؛ به نظرم قدمش شوم است.
- (۲) دانش‌آموزان ردیف اول، تکالیفشان را انجام داده‌اند، پس تکالیف بقیه هم کامل است.
- (۳) با مراجعه به پزشک در اسفند ماه، بدون معاینه داروی آنفولانزا تجویز می‌شود.
- (۴) آب و برق هر دو جریان دارند، پس اگر ساختمان بلند باشد، برق هم به بالا نمی‌رسد.

۷۹- کدام گزینه درباره استنتاج بهترین تبیین درست است؟

- (۱) در استنتاج بهترین تبیین، تمام نمونه‌های قابل فرض بررسی می‌شوند.
- (۲) در این نوع استدلال، ممکن نیست علت اصلی یک حادثه کشف نشود.
- (۳) نتیجه کسب‌شده از استنتاج بهترین تبیین، همواره ضعیف و احتمالی است.
- (۴) در این نوع استدلال، در هر صورت امکان بررسی تمام حالت‌ها وجود ندارد.

۸۰- کدام گزینه قضیه است؟

- (۱) شیراز پایتخت استان سمنان است.
- (۲) پسر را خردمندی آموز و رای
- (۳) دنیا همه هیچ و اهل دنیا همه هیچ
- (۴) چرا در حل سوالات دقت نمی‌کنی؟

۸۱- تعداد قضایا در کدام گزینه به درستی مشخص نشده است؟

- (۱) ابن‌سینا، فیلسوف و ریاضی‌دان بزرگ ایران است. (یک قضیه)
- (۲) ابن‌سینا و فارابی، فیلسوف بزرگ مسلمان بودند. (دو قضیه)
- (۳) خاله و مادرم برای خرید به جمعه‌بازار شهر رفتند. (دو قضیه)
- (۴) محمد در کنار درس خواندن، ورزش هم می‌کند. (یک قضیه)

۸۲- در کدام گزینه، موضوع و محمول به ترتیب منطقی خود آمده است؟

- (۱) توانا بود، هر که دانا بود.
- (۲) نیکبخت آن که خورد و کشت.
- (۳) مرکز شهر گرمسار، سمنان است.
- (۴) علم از بهر دین پروردن است.

۸۳- در کدام گزینه، لفظ «اگر» باعث شرطی شدن قضیه نمی‌شود؟

- (۱) شیشه خانه را چه کسی شکسته است؟ به خدا اگر من شکسته باشم!
- (۲) سعدی اگر عاشقی کنی و جوانی / عشق محمد بس است و آل محمد
- (۳) آهو به دشت اگر بخورد قطره‌ای از / غرنده شیر گردد و نندیشد از پلنگ
- (۴) اگر بیست یکی در، هزار در بگشاد / خدای عرش جهان را چنین نهاد

۸۴- کدام گزینه به یک قضیه شخصی اشاره کرده است؟

- (۱) ارتش آمریکا در یورش خود به افغانستان، شکست‌های سختی خورد.
- (۲) کتاب‌های موجود در کتابخانه مشهد بالغ بر هزاران میلیارد ارزش دارند.
- (۳) انسان‌هایی که در قرن بیست و یکم زندگی می‌کنند، اخلاق را فراموش کرده‌اند.
- (۴) مردم افغانستان با تحمل درد و رنج بسیار، سال‌هاست که با یک‌دیگر زندگی می‌کنند.

۸۵- کدام یک از قضایای زیر، یک قضیه کلیه است؟

- (۱) همه انسان‌ها کارمند نیستند.
- (۲) فقط انسان‌ها متفکر هستند.
- (۳) گاهی هوای تهران سرد می‌شود.
- (۴) پاره‌ای از مشکلات حل شدند.

دفترچه شماره ۲

آزمون شماره ۱۵

جمعه ۱۴۰۱/۱۱/۲۱

سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱

پاسخ‌های تشریحی

پایه دهم انسانی

دوره دوم متوسطه

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سؤال: ۸۵	مدت پاسخگویی: ۹۰ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	شماره سؤال		مدت پاسخگویی
			از	تا	
۱	ریاضی و آمار ۱	۱۰	۱	۱۰	۱۵ دقیقه
۲	اقتصاد	۱۰	۱۱	۲۰	۱۰ دقیقه
۳	علوم و فنون ادبی ۱	۱۵	۲۱	۳۵	۱۵ دقیقه
۴	زبان عربی (اختصاصی)	۱۰	۳۶	۴۵	۱۰ دقیقه
۵	تاریخ ایران و جهان ۱	۱۰	۴۶	۵۵	۱۰ دقیقه
۶	جغرافیای ایران	۱۰	۵۶	۶۵	۱۰ دقیقه
۷	جامعه‌شناسی ۱	۱۰	۶۶	۷۵	۱۰ دقیقه
۸	منطق	۱۰	۷۶	۸۵	۱۰ دقیقه

آزمون‌های سراسر گاج

دروس	طراحان	ویراستاران علمی
ریاضی و آمار	ندا فرهختی	مریم ولی‌عابدینی - مینا نظری مینا مقدسی
اقتصاد	سیدامیرحسین میراسکندری	مریم پارسائیان - احمد منصوری
عربی	ابوالفضل شهرزاد	شاهو مرادیان - پریسا فیلو
علوم و فنون ادبی	امیرنجات شجاعی	اسماعیل محمدزاده - مسیح گرجی مریم اسدی
تاریخ	زهرا فروغی	مریم پارسائیان
جغرافیا	ملیحه گرجی	
جامعه‌شناسی	سیروس نبی‌زاده	
منطق	امیرمحمد نصیری	

آماده‌سازی آزمون

مدیریت آزمون: ابوالفضل مزرعتی

بازبینی و نظارت نهایی: سارا نظری

برنامه‌ریزی و هماهنگی: سارا نظری - مینا نظری

بازبینی دفترچه: بهاره سلیمی - عطیه خادمی

ویراستاران فنی: ساناز فلاحی - مروارید شاه‌حسینی - مریم پارسائیان - سپیده‌سادات شریفی - عاطفه دستخوش

سرپرست واحد فنی: سعیده قاسمی

صفحه‌آرا: فرهاد عبدی

طراح شکل: آرزو گلفر

حروف‌نگاران: مینا عباسی - مهناز کاظمی - فرزانه رجبی - ربابه الطافی - حدیث فیض‌الهی

فروشگاه مرکزی گاج: تهران - خیابان انقلاب
نیش بازارچه کتاب

اطلاع‌رسانی و ثبت نام
۰۲۱-۶۴۲۰

نشانی اینترنتی
www.gaj.ir

ریاضیات

بنابراین $f(x) = \frac{x^2+1}{x^2-4}$ و داریم:

$$f(0) = \frac{0+1}{0-4} = -\frac{1}{4}, \quad f(-1) = \frac{(-1)^2+1}{(-1)^2-4} = \frac{1+1}{1-4} = \frac{-2}{3}$$

$$f(1) = \frac{1+1}{1-4} = -\frac{2}{3}$$

$$\Rightarrow \frac{4f(0)}{f(-1)+f(1)} = \frac{4\left(-\frac{1}{4}\right)}{\frac{-2}{3}-\frac{2}{3}} = \frac{-1}{-\frac{4}{3}} = \frac{3}{4}$$

با توجه به نمودار داده شده داریم: **۳ ۵**

$$f\left(-\frac{1}{2}\right) = \frac{\left(-\frac{1}{2}\right)^2+1}{\left(-\frac{1}{2}\right)^2-4} = \frac{\frac{1}{4}+1}{\frac{1}{4}-4} = \frac{\frac{5}{4}}{-\frac{15}{4}} = -\frac{1}{3}$$

مقداری مثبت است، پس نمی تواند برابر با $-\frac{1}{3}$ باشد و بنابراین گزینه های (۱)، (۲) و (۴) نادرست است و حتماً گزینه (۳) صحیح است.

برای بررسی درستی گزینه (۳)، معادله پاره خط گذرا از $(0, -2)$ و $(2, 0)$ را می نویسیم:

$$\begin{cases} m = \frac{0 - (-2)}{2 - 0} = \frac{2}{2} = 1 \\ y = mx + h \xrightarrow{(2, 0)} 0 = 1(2) + h \Rightarrow h = -2 \end{cases} \Rightarrow y = x - 2$$

پس ضابطه تابع در فاصله $0 \leq x < 2$ به صورت $f(x) = x - 2$ است و در

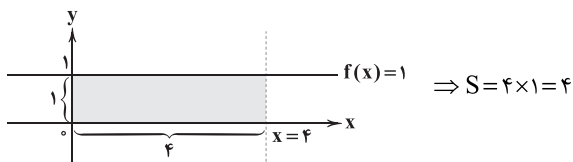
$$f\left(\frac{1}{2}\right) = \frac{1}{2} - 2 = -\frac{3}{2}$$

نتیجه داریم:

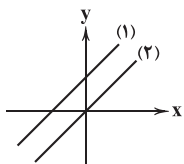
چون برد تابع خطی f تنها شامل یک عضو است، پس نمودار آن به صورت یک خط افقی است و ضابطه آن به صورت $f(x) = k$ است.

چون نمودار f از نقطه $(1, 1)$ می گذرد، پس $f(x) = 1$ می باشد.

پس سطح محصور بین نمودار f و محورهای مختصات برای $x < 4$ به صورت زیر است:

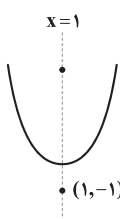
چون خط $y = ax + b$ از ناحیه چهارم مختصاتی نمی گذرد، پس به یکی از دو حالت زیر است: **۲ ۷**

و در نتیجه:

$$\begin{cases} a > 0 \\ b \geq 0 \end{cases} \Rightarrow a + b > 0, ab \geq 0$$

چون $(1, -1)$ روی محور تقارن سهمی است، پس محور تقارن سهمی $x = 1$ می باشد و داریم: **۴ ۸**

$$x = \frac{-b}{2a} = 1 \Rightarrow \frac{-b}{2(1)} = 1 \Rightarrow b = -2$$

و در نتیجه داریم:

$$y = x^2 - 2x + c$$

$$x^2 + y^2 = 4 \Rightarrow y^2 = 4 - x^2 \xrightarrow{\text{جذر}} y = \pm \sqrt{4 - x^2} \quad \text{۳ ۱}$$

پس اولاً داریم:

اگر $-2 < x < 2$ ، برای هر x ، مقدار y (یکی مثبت و یکی منفی) به دست می آید و تابع بودن را به هم می زند پس باید یا لهای مثبت را در نظر بگیریم یا لهای منفی و با توجه به شرط (۱) داریم:

$$A = \{m \in \mathbb{R} \mid -2 \leq m \leq 0\} \text{ یا } A = \{m \in \mathbb{R} \mid 0 \leq m \leq 2\}$$

که در هر دو صورت A دارای ۳ مقدار صحیح است.

۲ ۲

$$f(x) = ax + b \Rightarrow \begin{cases} f(2x-1) = a(2x-1) + b = 2ax - a + b \\ f(2x+1) = a(2x+1) + b = 2ax + a + b \end{cases}$$

$$\Rightarrow f(2x-1) + f(2x+1) = 4ax + 2b$$

$$\xrightarrow{\text{طبق فرض}} \begin{cases} 4ax = 1 \Rightarrow a = \frac{1}{4} \\ 2b = -2 \Rightarrow b = -1 \end{cases}$$

$$\Rightarrow f(x) = \frac{1}{4}x - 1 \xrightarrow{x=2} f(2) = \frac{1}{4}(2) - 1 = \frac{1}{2} - 1 = -\frac{1}{2}$$

اولاً باید زیر رادیکال منفرجه مثبت باشد، پس داریم: **۱ ۳**

$$1 - x > 0 \Rightarrow x < 1$$

دو حالت زیر را در نظر می گیریم:

$$1) 0 \leq x < 1 \Rightarrow |x| = x \Rightarrow f(x) = \frac{x-x}{\sqrt{1-x}} = \frac{0}{\sqrt{1-x}} = 0$$

پس اگر $0 \leq x < 1$ باشد، همه مقادیر تابع برابر با صفر می شود:

$$(0 \leq x < 1 \Rightarrow y = 0)$$

پس اگر $y = 2$ باشد، باید $x < 0$ باشند، داریم:

$$2) x < 0 \Rightarrow |x| = -x \Rightarrow f(x) = \frac{x - (-x)}{\sqrt{1-x}} = \frac{2x}{\sqrt{1-x}}$$

$$\xrightarrow{y=2} \frac{2x}{\sqrt{1-x}} = 2 \Rightarrow 2\sqrt{1-x} = 2x \xrightarrow{\div 2} \sqrt{1-x} = x$$

$$\xrightarrow{\text{توان } 2} 1 - x = x^2 \Rightarrow x^2 + x - 1 = 0$$

حال کافی است معادله بالا را حل کنیم و $x < 0$ را پیدا کنیم:

$$\Delta = 1^2 - 4(1)(-1) = 1 + 4 = 5 \Rightarrow x = \frac{-1 \pm \sqrt{5}}{2(1)} = \frac{-1 \pm \sqrt{5}}{2}$$

$$\xrightarrow{x < 0} x = \frac{-1 - \sqrt{5}}{2}$$

پس به ازای $x = \frac{-1 - \sqrt{5}}{2}$ ، مقدار تابع برابر با ۲ می شود، پس دامنه تابع برابر

است با:

$$\{0 \leq x < 1\} \cup \left\{ \frac{-1 - \sqrt{5}}{2} \right\} \xrightarrow{a=0, b=1, c=\frac{-1 - \sqrt{5}}{2}} a + b + c = 0 + 1 + \frac{-1 - \sqrt{5}}{2}$$

$$= \frac{1 - \sqrt{5}}{2}$$

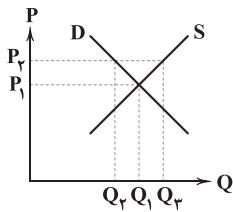
با توجه به این که دامنه تابع f برابر با $\mathbb{R} - \{2, -2\}$ است، پس ۲ و -2 ریشه های منفرجه اند:

$$x^2 + ax + b = 0 \begin{cases} x=2 \rightarrow 4 + 2a + b = 0 \Rightarrow 2a + b = -4 \\ x=-2 \rightarrow 4 - 2a + b = 0 \Rightarrow -2a + b = -4 \end{cases} \xrightarrow{+}$$

$$2b = -8 \Rightarrow b = -4 \xrightarrow{2a + b = -4} 2a - 4 = -4 \Rightarrow a = 0$$

حال با کاهش قیمت، تقاضا بیشتر و عرضه کم‌تر می‌شود. در نتیجه نیروی کار بیشتری شغل خواهند داشت اگرچه مقدار عرضه کاهش پیدا می‌کند.

سازمان‌های بین‌المللی طی قرن بیستم (۱۹۰۰ تا ۲۰۰۰) شکل گرفته‌اند. **۴ ۱۴**

۴ ۱۵ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) بیکاری فصلی **۴ ۱۵**

(۲) بیکاری ساختاری

(۳) بیکاری دوره‌ای

(الف) قرارداد غیررسمی گات برای جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانه کشورهای علیه یکدیگر ایجاد شد و بعدها به سازمان تجارت جهانی تبدیل شد.

(ب) افرادی که در کاری غیر از زمینه تخصصی‌شان فعال هستند، شاغل حساب می‌شوند.

(ج) عواملی مثل ضعف بودن ساختار اقتصادی، قاچاق و ... باعث می‌شود میزان تولیدات کاهش یابد، بنابراین رکود در کشور افزایش می‌یابد و در نتیجه اشتغال کاهش یافته و بیکاری افزایش می‌یابد.

۳ ۱۷ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) کشور C براساس مزیت نسبی باید موتور را در داخل تولید کند و خودرو را وارد کند.

(۲) کشور B باید خودرو را در داخل تولید و موتور را وارد کند تا براساس اصل مزیت مطلق عمل کند.

(۴) کشور B باید موتور را وارد کند، اما کشور C باید خود موتور را تولید کند.

۲ ۱۸ بررسی عبارت‌های نادرست:

(ب) پرداخت وام‌های بلاعوض کار صحیحی نیست، بلکه باید شغل ایجاد شود.
(ج) اختلال‌ها و بی‌ثباتی‌های بازار جهانی به دولت یک کشور ربطی ندارد، بلکه مشکل جهانی است.

(الف) روش کلی در محاسبه میزان فقر، آن است که

نیازمندی‌های افراد و یا خانوار را با توانمندی‌های آنان برای دستیابی به آن نیازها مقایسه کنیم.

(ب) در صورت عدم رعایت اصول مزیت مطلق و نسبی ممکن است از منابع به بهترین نحو استفاده نشود که به نوعی هدررفت آن‌ها محسوب می‌شود.

۱ ۲۰ بررسی عبارت‌های نادرست:

(الف) منابع غیرفعال باعث عدم نیاز به جابه‌جایی منابع میان تولیدات مختلف می‌شود.
(د) یکی از اثرات تجارت جهانی، واردات کالاهای خارجی و رقابت تولیدکنندگان داخلی با آن‌ها و در نتیجه تلاش آن‌ها برای کارآمدی بیشتر است.

علوم و فنون ادبی

۲ ۲۱ «کهنه و مهجور بودن بخشی از واژگان در مقایسه با زبان امروز» از «ویژگی‌های زبانی» سبک خراسانی است، نه «ویژگی‌های فکری».

۴ ۲۲ «قبوس‌نامه» و «سیاست‌نامه» از نمونه‌های نثر دوره‌های غزنوی و سلجوقی‌اند. «بجای و اختصار در لفظ و معنا» از ویژگی‌های «نثر سامانی» است.

از طرفی چون بیشترین مقدار تابع برابر با ۲ است. داریم:

$$y_s = 2 - \frac{x_s^2}{2} \Rightarrow 2 = 1 - \frac{1}{2} + c \Rightarrow c = 2 + \frac{1}{2} = 3$$

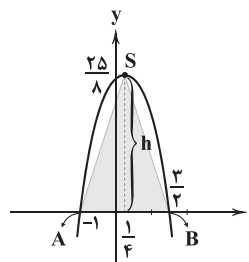
$$\Rightarrow y = x^2 - 2x + 3 \xrightarrow[\text{تلاقی با محور عرض‌ها}]{x=0} y = 0 - 2(0) + 3 = 3$$

۱ ۹

$$x_s = \frac{-b}{2a} = \frac{-1}{2(-2)} = \frac{1}{4} \Rightarrow y_s = -2\left(\frac{1}{4}\right)^2 + \frac{1}{4} + 3 = \frac{25}{8}$$

$$y = -2x^2 + x + 3 \xrightarrow[\text{تلاقی با محور Xها}]{y=0} -2x^2 + x + 3 = 0$$

$$-b = a + c \Rightarrow \begin{cases} x = -1 \\ x = \frac{-c}{a} = \frac{3}{2} \end{cases}$$

$$\Rightarrow S_{\Delta SAB} = \frac{1}{2} AB \times h$$

$$\Rightarrow S_{\Delta SAB} = \frac{1}{2} \times \left(\frac{3}{2} - (-1)\right) \times \frac{25}{8} = \frac{1}{2} \times \frac{5}{2} \times \frac{25}{8} = \frac{125}{32}$$

۴ ۱۰ فرض کنیم X واحد از طول کاسته شود، پس (2X) واحد به عرض اضافه می‌شود، پس مساحت کاشی حاصل برابر است با:

$$S = (\text{عرض جدید}) (\text{طول جدید}) \Rightarrow S = (1000 + 100 \times X - 20 \times X - 2X^2) \Rightarrow S = -2X^2 + 800X + 1000$$

S یک تابع درجه دوم رو به پایین است و بیشترین مقدار آن به ازای $x = \frac{-b}{2a}$ به دست می‌آید:

$$x = \frac{-800}{2(-2)} = \frac{800}{4} = 200 \Rightarrow S_{\max} = -2(200)^2 + 800(200) + 1000$$

$$\Rightarrow S_{\max} = 200(-2 \times 200 + 800 + 500) = 200 \times 900 = 180000$$

اقتصاد

۲ ۱۱ خلق مزیت‌های بالقوه اقتصادی موجب برطرف کردن نیازهای اساسی در داخل کشور نمی‌شود، بلکه باید مزیت‌های اقتصادی جدید خلق شوند تا این امکان فراهم شود.

نکته: مزیت‌های بالقوه مثل امکان تولید یک محصول خاص باید به بالفعل تبدیل شوند تا مناسب باشند.

۳ ۱۲ این کشور در وضعیت رکود قرار گرفته است. با پدید آمدن رکود،

از همه عوامل تولید استفاده نمی‌شود. در چنین شرایطی نقطه تولید در زیر منحنی قرار می‌گیرد؛ چرا که از همه ظرفیت‌های تولید کالا استفاده نشده است.

۴ ۱۳ اگر قیمت p_1 را قیمت تعادلی در نظر بگیریم و بدانیم که «D»

مربوط به کارفرما و «S» مربوط به کارمند است، آن‌گاه قیمت‌های بالای تعادل (مثل p_2) نشان‌دهنده مازاد عرضه است چرا که قیمت بالاست.

زبان عربی (اختصاصی)

■ مناسب‌ترین گزینه را برای ترجمه یا مفهوم یا واژگان یا مکالمه مشخص کن
(۴۲ - ۳۶):

۳۶ ۲ ترجمه کلمات مهم: تعایشوا... تعایشاً سلمياً: هم‌زیستی
مسالمت‌آمیز کنید: «تعایشوا» فعل امر است. [رد سایر گزینه‌ها]

۳۷ ۴ ترجمه کلمات مهم: مئات: صدها [رد گزینه‌های (۱) و (۳)]
المصایب الملوثة: چراغ (های) رنگارنگی [رد گزینه (۲)]
ینبعث: فرستاده می‌شود؛ فعل مضارع است. [رد گزینه‌های (۱) و (۳)]
عیون: چشمان؛ جمع است. [رد گزینه‌های (۲) و (۳)]
تلك الأسماك: آن ماهی‌ها؛ «الأسماك» جمع است. [رد گزینه‌های (۱) و (۳)]
قد حوّلت: تبدیل کرده است؛ فعل ماضی نقلی است. [رد گزینه‌های (۲) و (۳)]
ظلام البحر: تاریکی دریا [رد گزینه‌های (۱) و (۲)]
نهار مضيء: روزی روشن [رد گزینه (۲)]

۳۸ ۲ ترجمه کلمات مهم: لديها... : ... دارد؛ «ها» ضمیر «مفرد مؤنث

غایب» است. [رد گزینه (۳)]
جوّال: تلفن همراه [رد گزینه‌های (۳) و (۴)]
تفرغ: خالی می‌شود [رد گزینه‌های (۱) و (۳)]
بطّارئة: باتری‌اش؛ ضمیر «ه» باید ترجمه شود. [رد گزینه (۳)]
سئ: شش [رد گزینه‌های (۱) و (۴)]
ما عندها... : ... ندارد؛ «ما» حرفی نفی است. [رد سایر گزینه‌ها]
لنتشتری: تا / که بخرد؛ «تشتري» فعل مضارع در صیغه «مفرد مؤنث غایب»
است. [رد گزینه (۳)]
جوّالاً أفضل: تلفن همراه بهتری [رد سایر گزینه‌ها]

۳۹ ۳ ترجمه کلمات مهم: دالّ: راهنمایی کرد / الأعشاب الطّبیّة:

گیاهان دارویی
ترجمه عبارت: «پزشک بیماری ناراحت را به روش استفاده از گیاهان دارویی
راهنمایی کرد.»
۴۰ ۱ ترجمه عبارت سؤال: «هر گروهی به آن چه دارد، شادمان است.»
مفهوم: «طرفداران فرقه‌های مختلف، نسبت به عقاید خود راضی بوده و خود را
بر حق می‌دانند و دیگران را باطل.» این مفهوم به گزینه (۱) نزدیک است.
۴۱ ۴ بررسی گزینه‌ها:
(۱) دور شد / دور شد (مترادف) (۲) نتوانست / ناتوان شد (متضاد)
(۳) بدی کردن / نیکی کردن (متضاد) (۴) ایستاده / نشسته (متضاد)
۴۲ ۳ ترجمه عبارت سؤال: «این قرص‌ها (برای) چیست؟»
ترجمه گزینه‌ها:
(۱) قرص نیست؛ بلکه ماشینم است.
(۲) بله؛ همانا آن‌ها قرص هستند.
(۳) قرص‌های آرامش‌بخش هستند؛ سردرد دارم.
(۴) دانه‌های انگور است، من سردرد شدید دارم.

۲۳ ۲ «را» در عبارت سؤال و گزینه (۲)، در معنی حرف اضافه «در»
به کار رفته و قیدساز است.

در گزینه‌های (۳) و (۴) «را» از نوع «حرف اضافه» است. (اما در معنی «به» و «برای»)

۲۴ ۲ سبک خراسانی برحسب زمان، به سه سبک فرعی «سامانی،
غزنوی و سلجوقی» تقسیم می‌شود.

۲۵ ۳ متن سؤال با توجه به ویژگی‌هایی چون کوتاهی جملات،
بهره‌گیری کم‌تر از لغات عربی، تکرار و ... به مختصات سبک نثر سامانی نزدیک
است که کتاب «التفهیم» نیز از نمونه‌های آن است. سایر گزینه‌ها از نمونه‌های
نثر دوره «غزنوی و سلجوقی» اند.

۲۶ ۳ معشوق در این گزینه، آسمانی (خداوند) است و در سایر
گزینه‌ها زمینی.

۲۷ ۴ دوره بازگشت در شعر فارسی، هم‌زمان با قرن سیزدهم است.

۲۸ ۴ مفهوم گزینه (۴): بی‌اعتباری و ناپایداری وجود انسان
مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: دعوت به شادی و نشاط و خوش‌باشی

۲۹ ۲ باطل و ضایع: سجع متوازن

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) مرد و فرد: سجع متوازی (۳) شانه و دانه: سجع متوازی

(۴) قربت و نعمت: سجع متوازی

۳۰ ۳ یکی را از ملوک عرب، حدیث مجنون و لیلی و شورش حال او
بگفتند که با کمال فضل و بلاغت، سر در بیابان نهاده است و زمام عقل از
دست داده است.

سجع: نهاده، داده (مطرّف)

۳۱ ۲ ارزش موسیقایی سجع «متوازی» از همه بیشتر است.

کردی و خوردی: سجع متوازی

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) نگفتم و برنگرفتم: سجع مطرّف (۳) آرم و ندارم: سجع مطرّف

(۴) دادی و نهادی: سجع مطرّف

۳۲ ۲ واژه‌های «گزارد و بیازارد» با یکدیگر و نیز با واژه «دارد» سجع
مطرّف پدید می‌آورند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) بدهد و بنهد: سجع متوازی (۳) ببخشد و نبخشد: سجع متوازی

(۴) بخشید و نخسید: سجع متوازی

۳۳ ۳ مفهوم بیت گزینه (۳): سازگاری و خو گرفتن با دوران پیری
مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: حسرت‌بار بودن سپری شدن
روزگار جوانی

۳۴ ۳ مفهوم مشترک ابیات سؤال و گزینه (۳): ضرورت بلندهمتی

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) پر بلا بودن دنیا

(۲) دورویی اهل زمانه

(۴) توصیه به ترک وجود مادی

۳۵ ۳ مفهوم گزینه (۳): تقابل عشق و زهد / نکوهش ریا

مفهوم مشترک عبارت سؤال و سایر گزینه‌ها: ترجیح معشوق بر بهشت /
عاشق واقعی به هیچ چیز و هیچ‌کس جز معشوق توجهی ندارد.

■ گزینه مناسب را در پاسخ به سوالات زیر مشخص کن (۴۵ - ۴۳):

۴۳ ۴ «لا تُفَرِّقُوا» فعل نهی در صیغه «جمع مذکر مخاطب» از باب «تفعیل» (تفریق) / «لا تُسْرِفُوا» فعل نهی در صیغه «جمع مذکر مخاطب» از باب «إفعال» (اسراف) / «تَعَاوَنُوا» فعل امر در صیغه «جمع مذکر مخاطب» از باب «تَفَاعُل» (تعاون) است.

۴۴ ۲ «صادرا» فعل امر از فعل مضارع «تُصدران» در صیغه «مثنی مذکر / مؤنث مخاطب» از باب «مفاعلة» (مصادرة) است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تختبرون
۲) تثبیت
۳) «مجمعون» خبر، «المدرسة» مضاف‌إلیه، و «ه» مفعول است.
۴) ترجمه عبارت: «دانش‌آموزان جلوی در مدرسه جمع شده‌اند، تا خدمتکار آن را باز کند.»

تاریخ

۴۶ ۱ ایرانیان تا دو قرن پیش و قبل از رمزگشایی و خوانده شدن خط میخی و آغاز کاوش‌های باستان‌شناسی، آگاهی و درک محدودی از تاریخ و تمدن باستانی خود داشتند. تا آن زمان، مورخان ایرانی بر پایه ترجمه خدای‌نامه‌های متعلق به دوران ساسانی و نیز داستان‌های شاهنامه فردوسی، تاریخ ایران در عهد باستان را می‌نوشتند.

۴۷ ۲ مورخان، پارسه یا پرسه‌پلیس، پایتخت هخامنشیان را به جمشید، پادشاه افسانه‌ای ایران، نسبت می‌دادند و این مکان تاریخی را تخت جمشید می‌نامیدند. آنان هم‌چنین پاسارگاد، پایتخت کوروش را به حضرت سلیمان پیامبر منسوب می‌کردند.

۴۸ ۳ الف) پیشرفت در ساخت ظروف سفالی ← ۸ هزار سال پیش
ب) دستیابی به فنون قالب‌گیری مس ← ۵ تا ۷ هزار سال پیش
ج) به وجود آمدن نخستین شهرها در فلات ایران ← ۵ هزار سال پیش

بررسی گزینه‌ها:

۱) دوران تاریخی فلات ایران با تاریخ ایلام، که اطلاعات مکتوبی درباره آن وجود دارد، آغاز می‌شود.

۲) در بخش شرقی قلمرو خود، پایتختی به نام انشان داشت.

۳) از جمله محبوب‌ترین خدایان ایلامی، اینشوشیناک به معنی خدای شهر شوش بود. معبد چغازنبیل، ستایشگاه این خدا محسوب می‌شد.

۴) دوران تاریخی فلات ایران با تاریخ ایلام، که اطلاعات مکتوبی درباره آن وجود دارد، آغاز می‌شود.

۵۰ ۲ از آن‌جا که اقتصاد بین‌النهرین نیازمند منابع طبیعی و معدنی فلات ایران بود، فرمانروایان سومری و آکدی، پیایی به سرزمین ایلامی‌ها لشکرکشی می‌کردند.

۵۱ ۲ هووخشتر سپس با حکومت بابل، علیه آشور متحد شد و به حاکمیت آشوریان پایان داد. در پی این موفقیت نظامی، قلمرو ماد به شمال بین‌النهرین و بخش‌های وسیعی از آسیای صغیر گسترش یافت.

۵۲ ۳ یکی از نوادگان هخامنش، به نام کوروش (کوروش دوم)، که بر آنشان حکومت می‌کرد، قبیله‌های پارسی ناراضی از سلطه مادی‌ها را متحد کرد. کوروش، سپس با جلب حمایت بزرگان مادی، آستیاگ را از میان برداشت و پادشاهی هخامنشیان را بنیان نهاد.

۵۳ ۲ کوروش مدتی پس از به قدرت رسیدن، به آسیای صغیر لشکرکشی کرد و حکومت لیدی و سایر دولت - شهرهای آن‌جا را شکست داد و شهر ثروتمند سارد، پایتخت لیدی و تمامی آسیای صغیر را به تصرف خود درآورد. در نتیجه این فتوحات، حکومت هخامنشیان به ثروت هنگفتی دست یافت و با دولت - شهرهای یونانی همسایه شد.

۵۴ ۴ در زمان پادشاهی کمبوجیه (پسر و جانشین کوروش بزرگ) مصر به تصرف هخامنشیان درآمد. مصر، کشوری بزرگ و با تمدنی کهن و باشکوه بود. با فتح این سرزمین، قلمرو هخامنشیان به قاره آفریقا نیز گسترش یافت و به نهایت وسعت و عظمت خود رسید.

۵۵ ۱ داریوش یکم به منظور دفع حملات قبایل صحراگرد سکایی، به مناطق دوردستی در شمال دریای سیاه و جنوب روسیه کنونی لشکرکشی کرد.

جغرافیا

۵۶ ۲ عرض جغرافیایی، قرارگیری در کمربند پرفشار جنب حاره‌ای و دوری و نزدیکی به دریاها، مهم‌ترین عوامل ناشی از موقعیت جغرافیایی هستند که بر آب و هوای کشورمان اثر دارند.

۵۷ ۱ آب و هوای سواحل جنوبی کشورمان، گرم و شرجی است. بارندگی اندک، رطوبت نسبی بالا و میانگین دمای بالای سالیانه، از جمله ویژگی‌های این نوع آب و هوا است.

۵۸ ۴ ریزگردها بیشتر شامل گرد و غباری است که وارد هوا می‌شود. محدوده جغرافیایی بحرانی این پدیده، کشورهای ایران، عراق، ترکیه، کویت و عربستان هستند.

۵۹ ۳ میزان مصرف آب در بخش‌های مختلف کشور:

بخش کشاورزی ← ۹۲٪

بخش مصارف شهری و روستایی ← ۶٪

بخش صنعت ← ۲٪

۶۰ ۱ آب موجود در کشور ما از ریزش‌های جوی تأمین می‌شود. در فصول سرد سال، ریزش برف و باران به صورت جریان آب رودها، منابع آب کشور را تغذیه می‌کند و در فصول گرم، آب‌های فرورفته در زمین به صورت چشمه، چاه و قنات، آب مورد نیاز ساکنان بخش‌های مختلف را تأمین می‌نمایند.

۶۱ ۳ در ایران بیشتر بارش‌ها در اواخر فصل پاییز تا اوایل فصل بهار می‌بارد، به این دلیل هرچه به پایان این دوره نزدیک‌تر می‌شویم، آبدهی رودها بیشتر می‌شود.

با توجه به ناهمواری‌ها و جهت آن‌ها، هر چه از غرب به سمت شرق کشور برویم، مقدار آب رودها کم‌تر می‌شود.

رودهایی که از کوهستان‌های بلند و برف‌گیر تغذیه می‌شوند، دائمی هستند. اگر این رودها، در نواحی مرطوب جریان یابند، مقدار آب آن‌ها بیشتر خواهد بود.

۶۲ ۳ در مناطق مرتفع کوهستانی، مکان‌هایی وجود دارد که سرچشمه رودهای متعددی هستند. به این مکان‌ها کانون‌های آبگیر می‌گویند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) حوضه آبریز

۲) کانون‌های آبگیر دائمی حداقل در هشت ماه از سال، بارش بیش از ۵۰۰ میلی‌متر دارند.

۴) حوضه آبریز خارجی

۷۳ ۲ جهان اجتماعی برای بقا و تداوم، اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد.

در جهان اسلام، امر به معروف و نهی از منکر، دارای آثار فردی و اجتماعی و نتایج معنوی و دنیوی بسیاری است.

به فرآیندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند و مسیری که برای شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد طی می‌شود، جامعه‌پذیری می‌گویند.

به کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هستند، کژروی اجتماعی می‌گویند.

۷۴ ۴ جهان اجتماعی پس از تولد هر فرد، بخشی از هویت اجتماعی او را تعیین می‌کند و برای بقا و تداوم، اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد و فرد، اولین و مهم‌ترین آشنایی‌ها را در خانواده پیدا می‌کند که دلیل اهمیت آن، آموزش‌های اساسی و ماندگاری است که در آن‌جا می‌بیند.

۷۵ ۳ در جهان اسلام، امر به معروف و نهی از منکر، در فرآیندهای جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی نقش مهمی دارد.

در ارتباط با مفهوم اقناع، عبارت گزینه (۳) درست نیست، چون به روش تشویق و پاداش مربوط می‌شود.

منطق

۷۶ ۳ تفاوت استدلال‌های قیاسی و استقرایی در قطعی و یقینی بودن نتیجه استدلال است، نه مقدمات استدلال.

به عبارت دیگر گزینه (۳)، تفاوت این دو نوع استدلال را در محتوای مقدمات آن‌ها دانسته است. در حالی که شکل و صورت این استدلال‌ها با یکدیگر تفاوت دارد که سبب می‌شود نتیجه استدلال قیاسی، قطعی و نتیجه استدلال استقرایی، احتمالی باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) در استدلال‌های استقرایی، مقدمات از نتیجه حمایت نسبی می‌کنند و در استدلال‌های قیاسی، مقدمات از نتیجه حمایت کامل و قطعی می‌کنند.

(۲) در انواع استدلال، از مقدمات معلوم برای رسیدن به نتیجه مجهول استفاده می‌شود.

(۴) اجزای استدلال‌ها، تصدیق هستند و از آن‌جا که هر استدلال، حداقل دو مقدمه دارد، پس حداقل دو تصدیق نیز دارد.

۷۷ ۴ استقرای تمثیلی و تمثیل فرق دارند!

در تمثیل صرفاً دو امر به یکدیگر تشبیه می‌شوند.

در استقرای تمثیلی، بر مبنای شباهت دو امر، حکم یکی به دیگری تسری داده می‌شود. مثلاً:

علی مانند محمد در محله گل‌ها زندگی می‌کند ← تمثیل

علی مانند محمد در محله گل‌ها زندگی می‌کند، پس در یک مدرسه هم درس می‌خوانند ← استقرای تمثیلی

به نوعی در تمثیل، برعکس استقرای تمثیلی، حکم خاصی وجود ندارد و صرفاً به شباهت ظاهری دو امر اشاره شده است.

بررسی گزینه‌ها:

۱ و ۲) تمثیل است.

۳) استقرای تعمیمی است.

۴) استقرای تمثیلی است و بر مبنای شباهت میان گیتار و سه‌تار، حکم یکی به دیگری تسری داده شده است.

۶۳ ۲ حوضه‌های آبریز در کشور ما دو نوع است:

۱- حوضه آبریز خارجی ← حوضه آبریز دریای خزر - حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان

۲- حوضه آبریز داخلی ← حوضه آبریز دریاچه ارومیه - حوضه آبریز فلات مرکزی

۶۴ ۳ منطقه دریای عمان دارای ویژگی‌ها و قابلیت‌های منحصر به فرد بوده؛ از جمله جنس ساحل، عمق مناسب دریا و عدم نیاز به استفاده از آبراه و کانال‌های دریانوردی در سواحل مکران، امکان ساخت و توسعه بدون محدودیت بنادر، به ویژه جهت پهلوگیری کشتی‌های اقیانوسی را فراهم ساخته است.

۶۵ ۲ دریاچه ارومیه، از جمله دریاچه‌های دائمی ایران است.

جامعه‌شناسی

۶۶ ۲ نژادگرایی و برتر دانستن یک قوم یا گروه خاص، استکبار و غلبه بر دیگر جوامع، از عقاید و ارزش‌های باطل‌اند.

حق و باطل بودن عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و کنش‌ها، براساس آگاهی یا جهل، توجه یا بی‌توجهی مردم جهان‌های اجتماعی مختلف نسبت به آن‌ها تعیین نمی‌شود.

۶۷ ۱ علوم مبتنی بر عقل و وحی، دو ابزار مهم برای شناخت عقاید و ارزش‌ها هستند.

علوم اجتماعی اگر علم را به معنای تجربی آن محدود نکند، می‌تواند درباره حق یا باطل بودن واقعیت‌ها و آرمان‌های جهان‌های اجتماعی داوری کند.

۶۸ ۴ آرمان‌های جهان اجتماعی، در ارزش‌ها متبلور می‌شوند، مثلاً آرمان جهان اسلام، توحید است.

ارزش‌ها، راهنمای کنش اعضای جهان اجتماعی‌اند.

در ارتباط با قلمرو واقعی جهان اجتماعی، عبارت گزینه (۴) درست نیست، زیرا بخشی از تعریف قلمرو آرمانی جهان اجتماعی است.

بررسی عبارت‌هاک نادرست:

(ب) ما در شکل‌گیری بعضی ویژگی‌های هویتی مانند مکان و زمان تولد خود یا دختر و پسر بودن نقشی نداریم.

(د) در جهان معنوی اسلام، انسان به عنوان خلیفه خداوند، حق ندارد تصرفاتی را که مخالف اراده حکیمانه الهی است، در جهان طبیعت و بدن خود انجام دهد.

۷۰ ۲ به بخشی از ویژگی‌های خود که آن را نمی‌شناسیم و به آن واقف نیستیم، هویت پنهان می‌گویند.

وجود نظریات متفاوت درباره هویت، نشانه این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.

پیامبران و اولیای الهی از دیرباز درباره غفلت و فراموشی انسان‌ها از خویشتن سخن گفته‌اند.

۷۱ ۱ گزینه (۱) با جمله امام صادق (ع) سازگار است، زیرا هر دو عبارت، به تأثیر جهان نفسانی بر جهان طبیعی یا بدن اشاره دارند.

۷۲ ۳ فرهنگ‌هایی که ظرفیت عقلانی و منطقی بیشتری دارند و با فطرت آدمیان سازگارترند، از قدرت اقناعی بیشتری برخوردارند.

به فرآیندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند و مسیری که برای شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد طی می‌شود، جامعه‌پذیری می‌گویند.

به مجموعه فعالیت‌هایی که برای پذیرش فرهنگ جامعه و انطباق افراد با انتظارات جامعه انجام می‌گیرد، کنترل اجتماعی می‌گویند.

۸۲ ۴ قضیهٔ حملی، به ترتیب از موضوع، محمول و نسبت تشکیل شده است اما گاهی ترتیب منطقی آن به هم می‌ریزد.

بررسی گزینه‌ها:

- (۱) موضوع: هر کسی دانا باشد - محمول: توانا - نسبت: است.
- (۲) موضوع: آن که خورد و کشت - محمول: نیکبخت - نسبت: است.
- (۳) موضوع: سمنان - محمول: مرکز شهر گرمسار - نسبت: است.
- (۴) موضوع: علم - محمول: از بهر دین پروردن - نسبت: است.

۸۳ ۱ لفظ «اگر» همیشه معنای شرطی نمی‌دهد. قضیهٔ موجود در گزینهٔ (۱)، در واقع یک قضیهٔ حملی است که به شکل زیر بازنویسی می‌شود:

شیشهٔ خانه را چه کسی شکسته است؟ به خدا من نشکسته‌ام.

۸۴ ۲ اگر موضوع یک قضیه کلی باشد، قضیه محصوره و اگر موضوع قضیه جزئی باشد، قضیه شخصیه است.

در گزینه‌های این سؤال، به ظاهر موضوع هر چهار گزینه کلی است. زمانی که تشخیص کلی یا جزئی بودن موضوع قضیه دشوار است و نمی‌توان به راحتی آن را تشخیص داد، از فرمول زیر استفاده می‌شود: اگر محمول تنها یک بار و به صورت کلی بر موضوع، حمل شد ← قضیه شخصیه است.

دانش‌آموزان این کلاس ۲۰ نفر هستند.

نمی‌توانیم بگوییم علی ۲۰ نفر است، رضا ۲۰ نفر است، احمد ۲۰ نفر است و ... (اعضای کلاس را نمی‌توانیم نام ببریم).

اگر محمول بیش از یک بار و به تعداد اجزای موضوع بر آن، حمل شد ← قضیه محصوره است.

دانش‌آموزان این کلاس باهوش هستند.

می‌توانیم بگوییم علی باهوش است، رضا باهوش است، احمد باهوش است و ... (اعضای کلاس را می‌توانیم نام ببریم).

بررسی گزینه‌ها:

(۱) ارتش آمریکا، یک مفهوم کلی است و قضیه محصوره است. از طرفی می‌توانیم محمول را بر افراد موضوع (ارتش‌های آمریکا) یکی‌یکی حمل کنیم و بگوییم تک‌تک آن‌ها در شکست سهم داشتند.

(۲) نمی‌توانیم بگوییم تک‌تک کتاب‌ها، هزاران میلیارد ارزش دارند، بلکه همهٔ آن‌ها با هم هزاران میلیارد ارزش دارند. پس محمول فقط یک بار بر موضوع حمل می‌شود و قضیه شخصیه است.

(۳) انسان‌هایی که در قرن بیست و یکم زندگی می‌کنند، یک مفهوم کلی است و قضیه محصوره است. از طرفی می‌توانیم محمول را بر افراد موضوع (تک‌تک انسان‌ها) یکی‌یکی حمل کنیم و بگوییم تک‌تک آن‌ها اخلاق را فراموش کرده‌اند.

(۴) مردم افغانستان، یک مفهوم کلی است و قضیه محصوره است. از طرفی می‌توانیم محمول را بر افراد موضوع (تک‌تک مردم) یکی‌یکی حمل کنیم و بگوییم تک‌تک آن‌ها با درد و رنج بسیار سال‌هاست که با یکدیگر زندگی می‌کنند.

نکته: هرگاه عدد در محمول بود، در بسیاری از موارد قضیه شخصیه است.

۸۵ ۲ سور «فقط»، از سوره‌های کلی است و قضیه را کلیه می‌کند. به عبارت دیگر گزینهٔ (۲) به شکل زیر بازنویسی می‌شود:

همهٔ انسان‌ها متفکر هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) هرگاه سور کلی، با نسبت سالبه می‌آید، دو قضیهٔ موجبهٔ جزئیه و سالبهٔ جزئیه ساخته می‌شود. (بعضی انسان‌ها کارمند هستند - بعضی انسان‌ها کارمند نیستند).

(۳) گاهی، سور جزئی است. (بعضی وقت‌ها هوای تهران سرد می‌شود).

(۴) پاره‌ای، سور جزئی است. (بعضی مشکلات حل شدند).

۷۸ ۴ استقرای تمثیلی: تسری حکم دو مورد جزئی به یکدیگر بر مبنای شباهت میان آن دو

استقرای تعمیمی: تسری حکم چند مورد جزئی به کل موارد بر مبنای تخمین

بررسی گزینه‌ها:

(۱) با بررسی چند مورد جزئی (دفعات حضور آن فرد در مغازه) حکم آن‌ها (اتفاق بد افتادن در آن زمان) به آینده تسری داده شده است ← استقرای تعمیمی
(۲) با بررسی چند مورد جزئی (تکالیف دانش‌آموزان ردیف اول) حکم آن‌ها (کامل بودن تکالیف) به بقیه تسری داده شده است ← استقرای تعمیمی
(۳) با بررسی چند مورد جزئی (افرادی که در اسفند ماه به پزشک مراجعه کرده‌اند) حکم آن‌ها (آنفلوآنزا داشتن) به بقیهٔ افراد تسری داده شده است ← استقرای تعمیمی

(۴) بر مبنای شباهت دو مورد جزئی (جریان داشتن هر دو) حکم یکی (افت فشار آب در سربالایی) به دیگری (برق) تسری داده شده است ← استقرای تمثیلی

۷۹ ۴ نتیجهٔ استنتاج بهترین تبیین همواره احتمالی است، زیرا امکان بررسی تمام حالت‌های ممکن وجود ندارد.

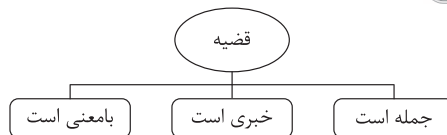
اگر قرار باشد همهٔ حالت‌ها بررسی شود، نتیجه قطعی می‌شود و این نوع استدلال، به قیاس تبدیل می‌شود که چنین چیزی امکان ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) در استنتاج بهترین تبیین، تبیین‌ها بررسی می‌شوند و در استقرای تعمیمی، نمونه‌ها بررسی می‌شوند.

(۲) در استنتاج بهترین تبیین، نتیجهٔ به دست آمده، همواره احتمالی است و نمی‌توان گفت حتماً علت اصلی حادثه کشف می‌شود.

(۳) در استنتاج بهترین تبیین، نتیجه همواره احتمالی است اما می‌تواند ضعیف نباشد و هر چه احتمالات بیشتری بررسی شود، نتیجه قوی‌تر می‌شود.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) قضیه نیست، زیرا نمی‌شود یک شهر، پایتخت یک شهر دیگر باشد و این جمله بی‌معنا است.

(۲) قضیه نیست، زیرا یک جملهٔ امری است و قضیه باید به شکل خبری بیان شود.

(۳) قضیه است، زیرا یک جملهٔ خبری بامعنا است. (دنیا همه هیچ است و اهل دنیا همه هیچ است).

(۴) قضیه نیست، زیرا یک جملهٔ پرسشی است و قضیه باید به شکل خبری بیان شود.

۸۱ ۱ تعداد موضوع × تعداد محمول = تعداد قضیه

بررسی گزینه‌ها:

(۱) یک موضوع و دو محمول داریم، پس دو قضیه ساخته می‌شود. (ابن سینا فیلسوف بزرگ ایران است - ابن سینا ریاضی‌دان بزرگ ایران است).

(۲) دو موضوع و یک محمول داریم، پس دو قضیه ساخته می‌شود. (ابن سینا فیلسوف بزرگ مسلمان بود - فارابی فیلسوف بزرگ مسلمان بود).

(۳) دو موضوع و یک محمول داریم، پس دو قضیه ساخته می‌شود. (خاله‌ام برای خرید به جمعه‌بازار شهر رفت - مادرم برای خرید به جمعه‌بازار شهر رفت).

(۴) یک موضوع و یک محمول داریم، پس یک قضیه ساخته می‌شود. (موضوع: محمد / محمول: در کنار درس خواندن، ورزش هم می‌کند).